

Ajankohtaista kiertotaloudesta ja jätehuollosta

Anna-Maija Pajukallio

Jätealan yhteistyöryhmä 28.2.2023

Esittelyssä

- EU-aloitteiden eteneminen
  - pakkaus- ja pakkausjäteasetus
- Kaivannaisjätteitä koskeva säädöshanke
- Keräyspaperi ja kirjat
- Ajankohtaista jäte- ja tuotetietojärjestelmästä
- Muuta ajankohtaista
- Häiriötilanteiden jätehuolto

EU-aloitteiden eteneminen

- **Akkuasetus**

- Poliittisesti hyväksytty joulukuussa [sopu](#)
- Asetus käsitellään kevään aikana ministerineuvostossa ja parlamentissa, voimaantulo arviolta kesäkuussa 2023. Sisältää useita siirtymäaikoja.
- Toimeenpanohankkeen suunnittelu käynnissä, hankkeen asettaminen maaliskuussa
  - Akkuasetuksen tavoitteita ja toimenpiteitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Kansallisessa lainsäädännössä on kuitenkin useita muutostarpeita, jotka liittyvät mm. viranomaisten toimivaltuuksiin valvonnassa ja toimeenpanossa.

- **Jätteensiirtoasetus**

- Tavoitteena yleisnäkemyks ympäristöneuvostossa 20.6.
- **SER-direktiivin muutosehdotus 7.2.2023** COM(2023) 63 final [WEEE](#)
- Koskee aurinkopaneelien tuottajavastuuta, mutta soveltamisen alkuaikajankohdat on esitetty toteutettavaksi niin, että vaikuttaa aiheutuvan teknisiä ongelmia. Asiaa selvitetään.

PPWR eli pakkaus- ja pakkausjäteasetus

- Käsittely eduskunnan valiokunnissa loppusuoralla [U 110/2022vp](#) (2.2.2023)
  - YmV, TaV ja MmV lausunnot valmistuneet
  - SuV päättää asiasta 1.3.2023
- Käsittely neuvostossa
  - Neuvoston työryhmäkäsittely käynnistynyt
  - Jäsenvaltioiden kannanmuodostus kesken
  - 16.3. ympäristöneuvostossa näkemysten vaihto
- Käsittely parlamentissa
  - ENVI-raportoiija: Frédérique Ries (BE, uudistuva Eurooppa –ryhmä) (raportoijana myös SUPD:ssä)
  - parlamentin äänestys muutosehdotuksista syys-lokakuussa

VN yleinen kanta ehdotukseen

- Asetusehdotuksen tavoitteet yleisesti ottaen hyviä ja kannatettavia
- Esitetyt pakkausjätteen määrän vähentämistä koskevat tavoitteet kunnianhimoisia, mutta luonnonvarojen käytön kannalta tärkeitä ja tavoiteltavia.
- Uudelleenkäyttötavoitteiden uudelleen tarkastelu kahdeksan vuoden kuluttua kannatettava

VN kanta pakkausjätteen määrän vähentämiseen ja uudelleenkäytön lisäämiseen

- Pakkausten vähentämisen ei tulisi johtaa ruokahävikin lisääntymiseen tai elintarviketurvallisuuden vaarantumiseen. VN muodostaa tarkempia kantoja käsittelyn edetessä.
- Kertakäyttöpakkausten kieltö ravintoloissa tapahtuvassa tarjoilussa vaatii kriittistä jatkotarkastelua sekä lisätietoa vaikutusten arvioinnista ja muiden maiden kokemuksista. Kiellosta tulisi olla mahdollisuus poiketa kokonaisympäristövaikutusten perusteella.
- Alustava varauma juomapakkausten uudelleenkäyttötavoitteisiin sekä tuoreiden hedelmien ja vihannesten kertakäyttöisiä pakkauksia (alle 1,5 kg) koskevaan rajoitukseen
- Kiellettyjen pakkaustyyppien listaa, uudelleenkäytön tavoitetasoja ja poikkeamistarpeita tulee vielä arvioida tarkemmin. Poikkeusten tulisi olla tarkkarajaisia ja perusteltuja ja niitä koskevat kriteerit tulisi sisällyttää asetukseen.
- Tunnistetaan, että elinkaariarviointeihin liittyy epävarmuustekijöitä ja valituilla lähtöoletuksilla on suuri merkitys arvioinnin lopputulokseen. Ne nähdään siitä huolimatta yhtenä tärkeänä työkaluna poikkeusten arvioinnissa.

VN kanta kierrätyksen edistämiseen

- Kaikkien pakkausten kierrätettävyyttä koskeva vaatimus erittäin tarpeellinen
- Innovatiivisten pakkausten 5 vuoden siirtymäaika tarpeellinen
- Kierrätyksen skaalautuvuutta koskevia vaatimuksia tulisi täsmentää ja arvioida mahdollisuutta määritellä ne jäsenmaakohtaisesti
- Kevyiden muovisten kantokassien kompostoitavuusvaatimusta tulee arvioida tarkemmin, erityisesti sen vaikutusta biojätteiden käsittelyyn ja muovin kierrätykseen
- Yhtenäiset merkintävaatimukset erittäin tärkeitä

VN kanta kierrätetyn muovin käyttövelvoitteisiin

- Kierrätetyn muovin käyttövelvoite on lähtökohtaisesti tervetullut
- Tavoitteisiin pääsy edellyttäne muovin kemiallista kierrätystä (erityisesti elintarvikekontaktiin käytettävien materiaalien osalta). Kemiallinen kierrätys tulisikin ottaa huomioon kierrätetyn materiaalin pitoisuutta koskevissa komission täytäntöönpanosäädöksissä.
- Muiden kuin kokonaan muovisten pakkausten muoviosia koskevat vaatimukset vaativat lisätarkastelua teknisen toteutettavuuden osalta.
- Tulisi harkita, voisiko vaatimuksen osin täyttää biopohjaisen muovin käytöllä, mikäli kierrätettyä muovia ei olisi saatavilla riittävästi markkinoilla.

VN kanta eräisiin muihin keskeisiin ehdotuksiin

- Tuottajavastuuta, pantillista keräysjärjestelmää ja pakkausjätteiden jätehuoltoa koskevat ehdotukset tulee olla riittävän yleisiä ja mahdollistaa kansallisten järjestelmien erityispiirteiden huomioon ottamisen.
- Komissiolle ehdotetun toimivallan siirron laajuutta ja tarkkarajaisuutta on tarkasteltava huolellisesti.
- Pakkausten vaatimustenmukaisuutta ja dokumentaatiota sekä raportointia koskevia kohtia tulee tarkastella uudelleen hallinnollisen taakan perusteltavuuden näkökulmasta.
- Ehdotuksen oikeusperusta pääosin asianmukainen, arvioitava tulisiko tuottajavastuusäätelyn osalta olla ympäristöoikeusperusta
- Varauksellinen suhtautuminen sanktioihin. Tiettyjen sanktiotyyppien suosimisen sijaan olisi tärkeää, että ne ovat tehokkaita ja oikeasuhtaisia

Tulossa olevia aloitteita 2023

- **Vihreät väittämät** (ympäristöväittämien perustelemisesta), **22.3.** (YM/OM?)
- **Tavaroiden kestävä kuluttaminen** – edistetään korjaamista ja uudelleenkäyttöä (right-to-repair) 22.3. (OM)
- **(Tahattomien) mikromuovipäästöjen ehkäisytoimet 17.5.** (YM)
  - päästöihin puututtaneen tuotemerkintöjen, standardien ja sertifikaattien sekä mahdollisesti lainsäädännön keinoin
  - **pahikset**
    - Muovipelletit - päästöt lähinnä kuljetuksen aikana
    - Tekstiilit – synteettisistä tekstiileistä pesun aikana irtoavat mikromuovit
    - Renkaat - kulumisen yhteydessä aiheutuvat mikromuovipäästöt (vesistöihin huleveden mukana)
- **Jätedirektiivin** muutos 7.6. – elintarvikejäte ja tekstiilit

Tulossa myöhemmin?

- Romuajoneuvodirektiivin ja moottoriajoneuvojen tyyppihyväksyntädirektiivin uusiminen (YM, LVM)
- Kiertoelektoniikka-aloite TEM, YM

Keräyspaperia koskeva asetus

– VN:ssa 2.3., voimaan 15.3.2023

- Täsmennettäisiin jätelain säännöksiä tuottajan omavalvonnasta, tiedottamisesta, tuottajien maksuosuuksista, valtuutetun edustajan tiedotusvelvollisuudesta sekä hyväksymistä tuottajarekisteriin koskevan hakemuksen sisältövaatimuksista.
- **Keräyspaperin erilliskeräystä ja kierrätystä koskevat tavoitteet muutettaisiin kaikkia tuottajia yhteisesti koskevaksi tavoitteeksi.**
- Tuottajan järjestämää keräyspaperin vastaanottoa koskevia vaatimuksia täsmennettäisiin keräyspisteverkoston koskevilla laadullisilla vähimmäisvaatimuksilla. Samalla luovuttaisiin keräyspisteverkoston lukumääräisestä minimivaatimuksesta.
- **LISÄKSI valmistellaan toimia kirjojen kierrätyksen edistämiseksi.** Vaihtoehtona paperin tuottajavastuun laajentaminen koskemaan myös kirjoja (Vaatisi jätelain muutoksen)

Kaivannaisjättesääntelyn uudistaminen

- Kaivannaisjätedirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa havaittu useita puutteita. Täydennystarpeet koskevat mm. kaivosten keskeisten suunnitelmien sisältöä (kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, sulkemissuunnitelma, vesienhallintasuunnitelma ja tarkkailusuunnitelma) ja suunnitelmien tarkistamista.
- Täsmennetään kaivannaistoiminnan ympäristölupahakemuksen sisältövaatimuksia ja lupapäätöksen määräyksiä koskien mm. kaivannaisjätteitä.
- Kaivosten jätevakuuksia laajennetaan koko kaivostoiminnan kattaviksi (taustalla [VN TEAS -hanke](#)).
- Selvitetään millaisia esteitä ja rajoitteita kaivannaisjätteiden hyödyntämisessä ja tuotteistamisessa on sääntelyn näkökulmasta.
- Valmisteluaikataulu: kevät 2023 – kevät 2025.

Ajankohtaista JTT-hankkeesta 1/2

YLVA-jäteraportointi

- YLVAn jäteraportointia kehitettiin Jäte- ja tuotetietojärjestelmä -hankkeessa vuoden 2022 aikana
  - Kehitystöiden ruuhkautumisen vuoksi jäteraportoinnin muutoksia tehtiin kiireellä
  - Aluehallinnon sähköinen asiointipalvelu ja YLVA muodostavat monimutkaisen järjestelmäkokonaisuuden, jonne tulee kehitystöiden yhteydessä herkästi virhetilanteita
- YLVAn jäteraportoinnissa ollut teknisiä ongelmia tammi-helmikuussa
  - Jäteraportointi keskeytettiin 2.2.2023 ongelmien korjaamiseksi
  - Jätetietoja on voinut raportoida 20.2.2023 alkaen kaikille jäteraportointilomakkeille
  - Valitettavasti jäteraportoinnissa on tämänkin jälkeen havaittu ongelmia. Viimeisin korjaus on tehty 27.2.
  - Teknisistä ongelmista kannattaa ottaa yhteyttä osoitteeseen ylva@ely-keskus.fi tai valvojaan, jotta ne voidaan selvittää ja korjata
  - Ongelmat pyritään korjaamaan niin, että toiminnanharjoittajan ei tarvitse täyttää lomakkeita uudestaan
  - YM on viestinyt ongelmista ELY-keskuksien ja kuntien valvojille, joten ne ovat heillä tiedossa
  - Tarvittaessa toiminnanharjoittajat voivat pyytää valvojalta lisäaikaa raportointiin

Ajankohtaista JTT-hankkeesta 2/2

SIIRTO-rekisteri

- Valvontaoikeudet SIIRTO-rekisterissä
  - Kuntien ympäristönsuojelu- ja jätehuoltoviranomaisten tunnukset toimivat SUOMI.fi-palvelun kautta
  - ELY-keskusten valtuuksissa on ollut haasteita ja niitä ratkotaan aktiivisesti SYKE:n, Valtorin ja KEHAN toimesta.
  - ELY-tunnukset tulevat toimimaan VIRTU-kirjautumisen kautta.
  - Valvontapäälliköille lähetään ohjeet kirjautumisesta, kun haasteet on saatu ratkottua.

Muuta ajankohtaista – ohjeita ja oppaita

- Ohjeistusta elintarvikejätekirjanpitoon:
  - LUKEn opas elintarvikealan toimijoille elintarvikejätekirjanpidosta valmistunut [Opas elintarvikealan toimijoille elintarvikejätteen kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuuden noudattamiseksi - Jukuri \(luke.fi\)](#)
  - [Pikaohje](#) toimijalle elintarvikejätekirjanpitoon <https://ym.fi/jatelainsaadanto>
  - Elintarvikejätteen kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuuden valvonta ja virka-apu: [YM muistio](#) 26.1.2023
- Terveystieteen jätteopas taitossa ja julkaistaan lähiaikoina
- JOPAS-opas pyritään saamaan kommenttikierrokselle lausuntopalvelun kautta maaliskuun aikana
- Siirtoasiakirjamuistion päivitys jakoon lähipäivinä.

<https://ym.fi/jatteet/jatelaki>

Muuta ajankohtaista

- **Päästökauppadirektiivin muutos: Jätteenpoltto tullaan sisällyttämään päästökauppaan**
  - 2024 alusta laitoksille (yli 20 MW) velvollisuus tarkkailla, todennuttaa ja raportoida päästöt
  - Komission arvio 2026
  - Jätteenpolttolaitosten sisällyttäminen päästökauppaan 2028; opt-out –mahdollisuus nykyisen päästökauppakauden loppuun (2030) saakka
  - Ei koske vaarallisen jätteen käsittelyä

Valmisteilla kaksi uutta lakia – tavoitteena HE syksyllä 2024

Laki öljy- ja muiden kemikaalivahinkojen jälkitoimista (ns. jälkitoimilaki)

- Säädetään viranomaisen jälkitoimiin (nyk. jälkitorjuntaan) liittyvästä järjestämisvelvoitteesta
- Siirretään jälkitorjuntasäännökset PelL:sta uuteen jälkitoimilakiin ja kehitetään voimassa olevaa sääntelyä.
- Soveltamisala: **kaikki öljy- ja muut kemikaalivahingot**

Laki jätehuollon häiriötilanteista

- Säädetään viranomaisen jätehuollon järjestämisvelvoitteesta ja jätehuollon häiriötilanteeseen varautumisesta
- Soveltamisala: **poikkeuksellisen suuret öljy- ja muut kemikaalivahingot** (esim. Suomenlahdella tapahtuva iso alusöljyvahinko)
- Lain soveltamisalaa on tarkoitus laajentaa (myöhemmin/samassa yhteydessä) siten, että se kattaisi myös muut mahdolliset häiriötilanteet, kuten **säteily- ja ydinonnettomuudet**.

Kiitokset!

puh. 050 461 8652

anna-maija.pajukallio@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

